

Referat

Sak: Norsk NBM referansegruppe

Møtedato/sted:
09.12.2021/ Telefonkonferanse

Deltakere:
Cato Larsen, Inger Kristin Holm, Øystein Bosdal
Andreassen, Stian Henriksen, Alexander Kellerer,
Aslak Mæland, Espen Fjeld

Statnett:
Olga Ingrid Steinsholt, Lars Olav Fosse, Per Otto
Garsjø, Lill Sandvik, Anders Moe, Kjell Petter
Myhren, Eivind Lindeberg, Finn Erik Ljåstad
Pettersen, Gerard Doorman, Tore Granli

Fraværende:
Arvid Bekjorden, Frode Baasland, Per Arne Vada

Ansvarlig/adm. enhet:

Kopi til:
Alle deltagere. Kopi legges på Statnett.no

Vår referanse:

Neste møte:
22.03.2021

Dato:
09.12.2021

Saksliste

#	Tid	Sak	Ansvarlig
1.	09:00 – 09:05	Velkommen, agenda, referat fra sist møte Ingen merknader til agenda og referat.	Lars Olav Fosse
2.	09:05 – 09:35	Dypdykk i algoritmen i AOF Per Otto Garsjø gikk igjennom presentasjonen som ligger vedlagt. Spørsmål og kommentarer: Eivind understreker at rekkefølgen i objectives er viktig. Eksempelvis er det viktigere å maksimere social welfare enn å minimere flyt over budområdegrensene. Cato Larsen: Har du et eksempel der bud som er in the money kan bli avvist?	Per Otto Garsjø

#	Tid	Sak	Ansvarlig
		<p>Eksempel med at man må bruke et udelelig bud for å dekke etterspørsel selv om det finnes et rimeligere delelig bud som er in the money.</p> <p>Gerard: Uttrykket paradoxically rejected bids som brukes i day ahead er egentlig bedre beskrivende siden utfallet er ihht. reglene. Da er det ikke unønsket. Dette er imidlertid terminologien brukt i mFRR implementation framework.</p> <p>Forskjellen fra det vi har i dag: Counter activation gjør at man kan ha aktivering av både opp- og nedreguleringsbud innenfor samme budområde. Gitt dagens prisregler, vil ikke dette være mulig, men det kan bli det i framtiden med harmoniserte regler.</p> <p>Vi vil heller ikke gjøre netting med mindre det er lønnsomt.</p> <p>Aslak Mæland: Forventer dere mye kontrovers rundt dette? Det virker logisk.</p> <p>Eivind: Tror egentlig ikke det. Det er det samme som har blitt beskrevet i referansegruppemøter i MARI og nordisk. Kan jo være man oppdager endringene når vi er over i drift.</p> <p>Kan også gi veldig lite aktivering av et delelig bud dersom flere har samme pris.</p> <p>Cato Larsen: Man får informasjon dersom man blir hoppet over?</p> <p>Eivind: Ja, aktørene får informasjon om man blir filtrert bort pga flaskehals.</p> <p>Stian Henriksen: Du sa at man ikke får counter activation pga prisregelen vi har i dag. Hvorfor beholder dere denne regelen? Og hva er konsekvensen dersom man ikke beholder den.</p> <p>Eivind: Ser for oss at den skal bort når vi nærmer oss MARI. Dette henger sammen med single price implementering.</p> <p>Kjersti: Det ble bestemt at denne skulle beholdes ved overgang til single price. I tillegg er tanken at vi ved overgangen til Automated Operation ikke endrer så mye på markedsdesignet, nå handler det mest om IT-implementeringen. Planen er derfor å endre dette nærmere MARI-tilknytning. Videre er fortsatt Day ahead prisen referanseprisen for ubalanseprisen dersom man ikke regulerer opp eller ned. Da tar man også utgangspunkt i day ahead prisen når man legger inn bud, dvs. at mFRR opp må være over og mFRR ned må være under.</p> <p>Stian Henriksen: Dette har blitt diskutert mye blant de nordiske regulatorene, men dette kan vi følge opp.</p>	
3.	09:35 – 10:00	<p>Forslag til endringer i vilkår og retningslinjer</p> <p>Se presentasjon som ligger vedlagt.</p>	Kjersti Knudsen Aarrestad

#	Tid	Sak	Ansvarlig
		<p>Cato Larsen: Bra man får alt automatisert. Samtidig vil det ikke være 1-1 mellom produksjonsendring og periodeskift.</p> <p>Lars Olav: Dette er vi klar over. Samtidig er håpet og antagelsen at dette vil være tilstrekkelig attraktivt til at vi vil få nok bud. Da vil heller ikke Landssentralen måtte gå produsentene etter i korta på om man faktisk leverer det man skal.</p> <p>Inger Kristin Holm: Driftsforstyrrelsesmarkedet som går parallelt med RKOM er for dem som ikke klarer å oppfylle standardproduktet? Det er mao. ikke noe standardprodukt i dette markedet?</p> <p>Kjersti: Vi er i hvert fall mer åpne for at man kan avvike fra standard. Du får tilslag i dette markedet. Når du legger inn bud må du krysse av driftsforstyrrelsesreserver og ta med alle karakteriska. Man havner da på en egen liste og aktiveres kun dersom det ikke finnes ordinære mFRR bud som kan aktiveres. Vi sparer disse ressursene til det er absolutt nødvendig.</p> <p>Stian Henriksen: Dere har nå et konsept ute på høring samtidig med at vilkårene er på høring. Skal dere da utforme nye vilkår for BSPer som skal på en måneds høring. Det er en to stegs høring?</p> <p>Kjersti: Vi sender nå et konsept på høring fordi det var for tidlig å sende vilkår på høring. Det stemmer at vi vil ha en egen høring for dette.</p>	
4.	10:00 – 10:15	<p>Status for MARI samarbeidet inkludert begrensninger i exclusive group bids</p> <p>Se presentasjon som ligger vedlagt.</p> <p>Ekklusive bud er ikke en problemstilling for nordisk AOF.</p> <p>Ingen aktører uttrykte at dette var en problemstilling for dem da det stort sett ble brukt enkle bud.</p>	Lars Olav Fosse
5.	10:15 – 10:30	Pause	
6.	10:20 – 11:00	<p>Resultater fra shadow operations</p> <p>Eivind Lindeberg viste resultater fra shadow operation.</p> <p>Cato Larsen: Kan operatøren fore inn noe ekstra input? Kan man for eksempel justere dersom ubalanseprognosen er feil?</p> <p>Eivind: Ja, tanken er at operatøren skal kunne gå inn eksempelvis dersom det er utfall av en kabel og kunne justere ubalanseprognosen for det – kan legge inn dette manuelt. Operatøren kan også ta kontroll på mFRR requesten, men da er man mer over i fallback.</p>	Eivind Lindeberg

#	Tid	Sak	Ansvarlig
		<p>Lars Olav: Hvordan er restubalansen i skyggedrift kontra hva vi får til i dag?</p> <p>Eivind: Det er en sammenligning vi skal få på plass, men ikke har i dag. Imidlertid er benchmarkene basert på hva vi gjør i dag. Jeg forventer at får litt bedre frekvenskvalitet, men et minimum er at det blir like bra som i dag.</p> <p>Etter hvert vil vi kunne komme med mer tall og statistikk som kan presenteres nordisk. Bare kom med ønsker.</p> <p>Stian Henriksen: Er denne skyggedriften basert på reelle bud og filtrering? Hvordan er likviditeten etter budfiltrering?</p> <p>Eivind: Ja, det stemmer at vi filtrerer budene og at dette er basert på reelle bud.</p> <p>Stian: Men det er ikke noe utfordring for likviditeten?</p> <p>Eivind: Vi har ikke nok erfaring til å konkludere, men vi har i hvert fall ikke opplevd at dette er et problem.</p> <p>Nå vil vi ha en lik behandling, ikke en operatør som gjør vurderingen, men det å tune flaskehalshåndteringsfunksjonen er noe vi vil jobbe mye med framover.</p> <p>Eivind: Blir dere stresset av mer volatil aktivering?</p> <p>Aslak: Markedsmennesket i meg sier at dette er en mulighet, men vet samtidig at dette kan være problematisk for driften.</p> <p>Cato: Krever automatikk. Kan ikke aktivere dette manuelt.</p> <p>Aslak: Er en del av fysikken som vi er litt usikre på, og denne informasjonen må komme inn i budene slik at de blir tatt hensyn til.</p> <p>Lars Olav: I de budene som ligger inne her, er det vel ikke innen noen av de begrensningene vi forventer aktørene vil legge inn i budene. Gjør det at AOFen har for mange frihetsgrader? Vil flere bud med restriksjoner dempe volatiliteten?</p> <p>Eivind: Behovene vil være de samme. Selv om man får flere restriksjoner i budene, så vil ikke det nødvendigvis gjøre noe for totalaktivering. Det vil bare være andre bud som aktiveres, og begrensninger kan også øke volatiliteten.</p>	
7.	11:00 – 11:20	<p>Tema på ISB-møte i januar</p> <p>En av grunnene til å be om innspill i denne gruppa er at vi får testet litt. Hva bør vi ha søkelys på når vi går enda bredere ut i ISB-møtet?</p> <p>Vi ser at vi har behov for et ekstraordinært møte nå i januar. Er det noen tanker eller innspill rundt hva vi bør bruke tid på.</p> <p>Cato: FCR og prekvalifisering og det videre løpet der. Der er det kanskje behov for info. Har vært noen piloter. Hva betyr dette for aktørene.</p> <p>Aslak: Jeg vil gjerne sjekke med IT dersom det er spesielle tema de ønsker å ta opp.</p>	Olga Ingrid Steinsholt

#	Tid	Sak	Ansvarlig
		<p>Øystein Bosdal Andreassen: Det er ikke alle som har full oversikt over mFRR EAM, særlig testmiljø. Viktig at vi kan teste og legge inn bud.</p> <p>Cato: Det er jeg enig i.</p> <p>Olga Ingrid: Tar med meg de innspillene og oppfordrer til å komme med flere i etterkant.</p> <p>Vi har nå sendt ut en ny spørreundersøkelse om hvordan aktørene ligger an. Gå gjerne hjem og sjekk om dere har levert svar. Det er viktig verktøy for oss.</p> <p>Spørreundersøkelsen er sendt til hele ISB lista, men fint om dere koordinerer dere internt i selskapene.</p> <p>Vi har gjennomført en del bilaterale møter med aktører. Minner derfor om at vi ikke rekker å møte alle helt systematisk, men dersom noen kjenner på et behov. Ta kontakt på bsp@statnett.no så vil vi strekke oss langt for få til et møte.</p>	
8.	11:20 – 11:50	<p>Overgang til 15 minutter market time unit i energimarkedene</p> <p>Se vedlagte foiler.</p> <p>Ingen kommentarer</p>	Tore Granli
9.	11:50 – 12:00	<p>Møter i 2022 og eventuelt</p> <p>22. mars (flyttet pga MARI SC møte 24. mars)</p> <p>9. juni</p> <p>8. september</p> <p>1. desember</p> <p>Ingen kommentarer til møtetidspunkt. Lars Olav sender ut innkalling. Første møte vil være digitalt. Foreslår at 9. juni og 1. desember reserveres som et fysisk møte med litt lengre møtetid.</p>	

Aksjonspunkter

#	Aksjon	Hvem	Når
1.	Følg opp med RME når Norden skal gå bort fra day ahead som referansepris for ubalanseprisen.	Kjersti	Januar 2022
2.			
3.			
4.			
5.			

